

ILMAJOEN MONIAMMATILLISEN KUNTOUTUSTYÖRYHMÄN TOIMINNAN ALOITTAMINEN

Piia Siikala
Riitta Winter
Metropolia AMK

Lapsen ja nuoren hyvän kuntoutuksen toteutuminen palveluverkostossa -projektin koulutus

Vajaaliikkeisten Kunto ry
2009

1 TOIMINNAN LÄHTÖKOHTA JA KEHITTÄMISTYÖN TAUSTA

Yksi tulevaisuuden kuntoutuksen palvelujärjestelmän haaste on kaikkien asiantuntijoiden (perhe on myös asiantuntija) yhdessä laatima yksi ns. kuntoutussuunnitelma (Koi-vikko & Sipari 2006: 138, 160–161; Rissanen & Kallanranta & Suikkanen 2008: 49), jonka tekemistä tukevat myös lait kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä ja asiakaspalvelujen yhteistyöstä (Laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä 497/2003). Lain tarkoituksena on auttaa esimerkiksi erityistä tukea tarvitsevaa lasta saamaan tarvitsemansa kuntoutuspalvelut ja edistää eri kuntouttavien tahojen asiakasyhteistyötä.

Ilmajoen kunnassa lapsen kuntoutussuunnitelman laatii lääkäri, erityisen tuen osio laaditaan päivähoitossa ja palvelusuunnitelma palveluohjaajan kanssa. Nämä kaikki palaverit pidetään perheen kanssa eri aikaan. Perheen asioiden hoito on ollut hajanaista ja koordinoimatonta toimintaa; perheen on täytynyt tulla moniin palaveriin, ja perheen kanssa toimivat henkilöt eivät ole välttämättä olleet tietoisia perheen saamista eduista tai tilanteesta jne.

Moniammatillinen yhteistyö on toteutunut kuntoutusasioissa varhaiskasvatussuunnitelman erityisen tuen osion (kuntoutussuunnitelma) muodossa. Näissä palavereissa on ollut tavallisesti lapsen päivähoitoryhmän työntekijä, kiertävä erityislastentarhanopettaja ja lapsen eri terapeutit. Joskus tuen osion tekemisessä on ollut myös terveydenhoitaja, mutta terveydenhoitajien läsnäolo palavereissa ei ole vielä jostakin syystä muotoutunut pysyväksi käytännöksi. Palveluohjaaja on osallistunut pääasiassa kehitysvammaisten lasten palaveriin ja niiden lasten palaveriin, joille hän antaa kuntoutusohjausta. Lääkäreitä ei ole tähän mennessä kutsuttu erityisen tuen osion suunnitelmaan, ja näin ollen yhteistyötä ei ole ollut kenenkään lapsen asioissa henkilökohtaisesti. Pääasiassa monien asiantuntijoiden välinen moniammatillinen yhteistyö on sujunut lapsen hyväksi ihan hienosti, vaikka yhteistyössä vielä onkin parantamisen varaa. Yhteistyötä voitaisiin tehdä muuallakin kuin erityisen tuen osion palaverissa, jolloin asiantuntijat voisivat jakaa asiantuntijuuttaan myös käytännössä.

Syksyllä 2008 palveluohjaaja, kiertävä erityislastentarhanopettaja ja puheterapeutti totesivat yhteistyötä tehdessään, että Ilmajoen kunnassa olisi hyvä perustaa moniammatillinen kuntoutustyöryhmä alle kouluikäisille lapsille, että jokainen lapsen kanssa työskentelevä ihminen tietäisi lapsen ja perheen asioista ja että työntekijät voisivat jakaa asiantuntijuuttaan sekä antaa tukea toisillensa. Ajatuksena oli, että tämä moniammatillinen työryhmä voisi jatkossa olla avainasemassa, kun lapselle laaditaan yhtä yhteistä kuntoutussuunnitelmaa.

Alle kouluikäisten erityistä tukea tarvitsevien lasten moniammatillinen kuntoutustyöryhmä kokoontui ensimmäisen kerran 24.10.2008. Tässä kokouksessa oli mukana fysioterapeutti, useita terveydenhoitajia, kuntoutussuunnitelmia tekevä lääkäri, kiertävä erityislastentarhanopettaja, palveluohjaaja ja puheterapeutti. Ensimmäisessä palaverissa käsitelimme jo muutamien lasten asioita. Niistä keskustellessamme totesimme, että meidän täytyy määrittää kuntoutustyöryhmän tavoitteet ja sopia käytännön asioista erillisessä palaverissa 21.11.2008.

Tämän toimintatutkimuksen lähtökohtana on ollut käytännöstä lähteneen tarpeen lisäksi Lapsen ja nuoren hyvä kuntoutus -koulutus (LIITE 1). Koulutuksen tavoitteena on etsiä erilaisia keinoja hyvien käytäntöjen soveltamiseen paikallisella tasolla. Tämä koulutus antaa hyvät mahdollisuudet kokeilla ja soveltaa ohjatusti uusia toimintatapoja ja käytänteitä. Tutkimuksen tekeminen paikallistasolla kuuluu tähän koulutukseen ja on osa koko koulutusprosessia. Ilmajoen kunnassa ei ole omaa toimintaterapeuttia, vaan palvelut on ostettu yksityisiltä ammatinharjoittajilta. Koulutuksessa heräsi idea yhteistyöstä keskussairaalan toimintaterapeutin kanssa ja hänen osallistumisestaan kuntoutustyöryhmään. Yhteistyön taustalla oli ajatuksena toimintaterapeutin antama asiantuntijuus kuntoutustyöryhmään ja luontevan yhteistyötavan muotoutuminen keskussairaalan ja kuntoutustyöryhmän välillä.

2 TOIMINTATUTKIMUKSEN TAVOITTEET

Toimintatutkimuksen tavoitteet olivat

- a) Ilmajoen kuntoutustyöryhmän kokoaminen sekä sen tehtävien ja tavoitteiden määrittäminen
- b) kuntoutustyöryhmän toimintaa suuntaavien arvojen määrittäminen yhdessä jäsenten kanssa.

3 KEHITTÄMISTOIMINNAN ETENEMINEN

Kehittämistoiminnan lähtökohtana on Lapsen ja nuoren hyvä kuntoutus -koulutuksen määrittämä aikaraja 8.10.2008–15.5.2009. Työnantaja tarjosi koulutukselle oman tuensa rahoittamalla ja antamalla käyttää työaika koulutukseen. Ilman tätä tukea toimintatutkimuksen tekeminen olemassa olevilla resursseilla olisi ollut vaikeaa, jopa mahdotonta.

Koulutukseen liittyvän toimintatutkimuksen ideointi lähti tämän koulutuksen ensimmäisellä lähiopetusjaksolla 8.10.2008. Toisen lähiopetusjakson jälkeen joulukuussa (15.–16. päivä) aloimme kirjata ja ideoida toimintatutkimusta kirjalliseen muotoon. Helmikuussa (12.–13. päivä) opettajan ohjauksessa todettiin, että silloinen toimintatutkimuksen idea oli avain liian laaja suunniteltuihin aikatauluihin nähden, joten päädyimme rajaamaan tutkimuksen aiheen Ilmajoen kuntoutustyöryhmän kokoamiseen, sen tehtäviin ja arvoperustan luomiseen.

Toimintatutkimuksen toteuttaminen suunniteltiin toteutuvaksi kuntoutustyöryhmien kokoontumisissa (24.10. ja 21.11.2008 ja vuonna 2009 seuraavasti: 9.1., 13.2., 13.3., 17.4. ja 8.5). Muita alustavia aikatauluja ei tutkimukseen laadittu, vaan ne sovitettiin tutkimuksen kuluessa tarpeen mukaan.

Kuntoutustyöryhmien välille sovimme työnjaon tutkimukseen vaadittavan kirjallisuuden lukemisesta ja kahdenkeskisiä tutkimuksen työstämisaikoja, jolloin suunnittelimme tulevia kuntoutustyöryhmän palavereja, dokumentoimme jo tapahtunutta, työstimme teoriaosioita ja kirjassimme lopullista versiota toimintatutkimuksesta. Näiden lisäksi tutkimusta suunniteltiin, kehitettiin ja rajattiin opettajien ohjauksessa. (Ks. taulukko –

aikajana.) Toimintatutkimuksen toiminnallisen osuuden suunniteltiin päättyvän huhtikuussa, jolloin myös samanaikaisesti laadittaisiin tutkimusraporttia. Tutkimuksen raportoinnin suunniteltiin olevan valmiina huhtikuun loppuun mennessä. Toimintasuunnitelman esitys suunniteltiin koulutuksen suunnitelman mukaisesti toteutuvan toukokuussa.

4 TOTEUTUS

Toimintatutkimus eteni kuntoutustyöryhmän määrittämien aikataulujen mukaisesti yhteensä seitsemän kertaa. Kuntoutustyöryhmien suunniteltujen kokoontumiskertojen määrä siis toteutui, mutta aikatauluihin jouduttiin tekemään hieman muutoksia. Yhtä suunnitelluista kokoontumiskerroista jouduttiin siirtämään tutkijoiden koulutuksen vuoksi. Helmikuun kuntoutustyöryhmän palaveri pidettiin 20.2. Toukokuun kuntoutustyöryhmän palaveri jäi suunnitellusti tämän toimintatutkimuksen ulkopuolelle.

4.1 Ilmajoen kuntoutustyöryhmä kokoontuu ja tekee päätöksiä

Ilmajoen kunnan ensimmäinen lasten kuntoutustyöryhmän kokous oli 24.10.2008, ja siihen osallistui 13 henkilöä. Kokoontumisessa käsiteltiin joidenkin lapsien asioita sekä ideoitiin kuntoutustyöryhmän tulevaa toimintaa. Kokoontumisen loppuvaiheilla osa jäsenistä totesi saaneensa lasten asioita käsiteltäessä ”paljon itsellensä”, joten tässä vaiheessa päädyttiin kokoontumaan koko kuntoutustyöryhmänä.

21.11.2008 kuntoutustyöryhmä kokoontui 9 hengen voimin. Kokoontumisessa päätettiin ryhmään kuuluvat jäsenet, ryhmän puheenjohtaja ja sihteeri. Näiden vastuutehtävien ajanjaksoksi sovittiin puoli vuotta. Kokoontumisessa keskusteltiin myös kuntoutustyöryhmän perustehtävistä, käytännön tavoitteista, lupakäytännöistä, tiedonvälityksestä ja seuraavista kokoontumiskerroista. Lisäksi ryhmälle tiedotettiin tutkijoiden osallistumisesta Lapsen ja nuoren hyvä kuntoutus -koulutukseen sekä siihen liittyvästä toimintatutkimuksesta ja yhteistyöstä keskussairaalan kanssa.

Alustavasti toimintatutkimuksessa suunniteltiin lähetettäväksi kyselykaavakkeet sähköpostilla kuntoutustyöryhmän jäsenille marraskuun palaverin jälkeen. Alkukyselyn tarkoituksena oli, että kuntoutustyöryhmän tehtäviä ja tavoitteita peilattaisiin jäsenien

omiin tavoitteisiin ja odotuksiin kuntoutustyöryhmästä. Kyselyä ei kuitenkaan tehty, koska toimintatutkimusta rajattiin koulutuksen lähiopetuspäivien aikana. Ajatuksena oli myös, että toisena tiedonkeräämismenetelmänä käytettäisiin päiväkirjaa, johon kirjoitettaisiin koko tutkimuksen ajan havaintoja ja ajatuksia kuntoutustyöryhmän toiminnasta ja kehittämisestä. Havainnot ja ajatukset kuntoutustyöryhmän toiminnasta eivät toteutuneet päiväkirjamuodossa, vaan ne tulivat kootuiksi keskustellen ja kirjaten kuntoutustyöryhmän palaverien jälkeen ja niiden tapaamisten välissä, kun kävimme lävitse palavereissa käytyjä ja mahdollisia tulevia keskusteluja.

Kuntoutustyöryhmän palaveri 9.1.2009 sai ennakoitua suuremman osallistujajoukon, sillä palaveriin osallistui 19 ihmistä. Näiden ihmisten joukossa oli jäsenten lisäksi opiskelijoita ja muita ihmisiä, jotka eivät osallistu lapsen kuntoutukseen. Osallistujamäärä koettiin liian suureksi, ja palaverista jäi hyvin sekava kuva monelle työntekijälle. Palaverin jälkeen moni kuntoutustyöryhmän jäsen antoi palaverista ja osallistujamäärästä palautetta, ja niinpä lupasimme palata asiaan seuraavassa kuntoutustyöryhmässä. Tässä kuntoutustyöryhmässä käsiteltiin kuuden eri lapsen tutkimus- ja kuntoutusasioita. Keskustelimme yhden lapsen keskussairaalan tutkimustuloksista ja kuntoutussuosituksista, joiden perusteella lääkäri teki päätöksen maksusitoumuksien myöntämisestä. Yhden lapsen asioissa eräs jäsenistä toi esille huoltaan lapsen kehityksestä. Muiden lasten asiat koskivat kehitysvammaisen kuljetuspalvelua päivähoitoon, lapsen nykyisiä kuntoutuspalveluja ja toimintaterapiatutkimukseen lähettämistä.

Tutkimuslupa (LIITE: yhteistyölupasopimus) tehtiin ja lähetettiin sähköpostitse 9.1.2009. Tällöin tutkimuksesta tiedotettiin myös terveyskeskuksen sekä sosiaalitoimen työntekijöiden esimiehille. Tarkoituksena oli, että suostumukset jäseniltä saataisiin 13.2.2009 mennessä. Osa niistä tuli jo tätä aiemmin postitse ja osa vasta 13.2.2009 kokoontumisen jälkeen. Kaikilta ryhmän jäseniltä saatiin kuitenkin kirjallinen suostumus tutkimukseen osallistumisesta.

4.2 Learning cafe arvopohjan ideoinnissa

Ilmajoen kunnan kuntoutustyöryhmän arvopohjaa tutkittiin Koivikon ja Siparin (2006, 71–73) tutkimuksessa määriteltyjen 12 kuntoutuksen kannalta olennaisimman arvon mukaisesti. Nämä olivat vanhempien ja asiantuntijoiden yhteisesti tärkeimmiksi määritellyt kuntoutustyötä ohjaavat arvot: rehellisyys, vastuullisuus, monipuolinen elämä, terveys, elämän mielekkyys, itsekunnioitus, laajakatseisuus, perheen turvallisuus, sisäinen sopusointu, oikeudenmukaisuus, tasa-arvo ja luovuus.

Ryhmän arvopohjan määrittämisen toteutimme learning cafe -menetelmää mukaillen kahdella eri kokoontumiskerralla (20.2. ja 13.3.2009). Learning cafe -menetelmässä käytetään kahvilamuotoista keskustelevaa oppimisympäristöä keinona saada menetelmään osallistuvien ihmisten oma tietämys yhteiseen käyttöön. Menetelmän tavoitteena on kuunnella toisten kokemuksia ja ajatuksia sekä jakaa omat kokemukset ja ajatukset toisille jostain tietystä aiheesta.

Kirsi Räihän mukaan learning cafe -menetelmässä muodostetaan pienryhmiä, joilla on omat keskustelunaiheensa. Jokaisessa pienryhmässä on oma iso paperi ja erivärinen tussi kirjoitusta varten. Kun ryhmä on pohtinut ja kirjoittanut aiheesta oman ryhmänsä paperiin, se siirtyy seuraavaan pöytään ja lisää omat kommenttinsa kyseisestä aiheesta. Jokaisessa ryhmässä on oma isäntä tai emäntä, joka istuu oman ryhmänsä pöydässä sekä esittelee aiheen ja edelliset keskustelut muille. Pöytäkeskustelujen tulokset puretaan puheenjohtajan ohjaamana (Tasa-arvosta lisäarvoa alueiden hyvinvointiin 2004).

Tässä toimintatutkimuksessa paikalla olleet jäsenet jaettiin satunnaisesti kolmeen eri ryhmään. Jokaiselle ryhmälle tuli pohdittavaksi kaksi arvoa. Tämän jälkeen arvojen pohdintaa jatkettiin kaikkien paikalla olleiden jäsenten kesken, eli ryhmissä ei ollut ketään isäntää ja emäntää, joka ei olisi esitellyt muille aihetta. Kaikki paikalla olleet kuntoutusryhmän jäsenet saivat tuoda esiin ajatuksensa ja mielipiteensä kaikista 12 arvosta. Ryhmässä keskustellut arvot käytiin lävitse seuraavassa kuntoutustyöryhmässä, jolloin niihin tehtiin tarvittavat tarkistukset ja lisäykset. Tämän jälkeen ne kirjoitettiin puhtaaksi ja lähetettiin jokaiselle ryhmän jäsenille learning cafe -menetelmän mukaisesti.

Kuntoutustyöryhmän palaverissa (20.2. ja 13.3.2009) arvopohdintojen lisäksi keskusteltiin myös lasten terapioiden maksusitoumuksista ja kuntoutustyöryhmän yleisistä käytännöistä, annettiin tietoa lasten motoriikkaryhmästä ja keskussairaalan tutkimuksissa käyneistä lapsista sekä pohdittiin heidän jatkotarpeitaan.

5 TULOKSET

5.1 Ilmajoen lasten kuntoutustyöryhmän kokoonpano

Ilmajoen kuntoutustyöryhmän jäseniin kuuluvat kaikki lastenneuvolan terveydenhoitajat, lääkäri, kiertävä erityislastentarhanopettaja, puheterapeutti, kuntoutusohjaaja, psykologi, perheneuvolan sosiaalityöntekijä, fysioterapeutti ja tämän tutkimuksen aikana keskussairaalan toimintaterapeutti. Tutkimuksen aikana jokainen työntekijä osallistui mahdollisuuksien mukaan kuntoutustyöryhmän palaveriin. Ensi syksystä lähtien ryhmässä sovittiin, että paikalle tulevat terveydenhoitajista vain ne, joiden lapsia käsitellään palaverissa. Muut jäsenet pyrkivät tulemaan paikalle aina.

5.2 Kuntoutustyöryhmän tehtävät ja tavoitteet

Ilmajoen kunnan lasten kuntoutustyöryhmän tehtäviksi määriteltiin

- auttaa kuntoutujaa saamaan hänen tarvitsemansa kuntoutuspalvelut
- tehdä kuntoutuspäätökset ja antaa maksusitoumukset
- suunnitella ja toteuttaa tukitoimia lapsen kehityksen turvaamiseksi
- edistää erityistä tukea tarvitsevan lapsen ja perheen asemaa ja osallistumista lapsen kuntoutusasioihin; perhe on lapsensa asiantuntija
- edistää viranomaisten sekä muiden yhteisöjen ja laitosten asiakasyhteistyötä kuntoutusasioissa
- olla keskusteleva ryhmä, joka jakaa asiantuntijuuttaan ja konsultoi toisiansa.

Käytännön tavoitteita ovat seuraavat:

- Kuntoutustyöryhmässä eri ammattiryhmät yhdessä asiakkaan, vanhempien, läheisten tai henkilökunnan kanssa asettavat kuntoutuksen tavoitteet. He suunnittelevat, millä kuntoutustoimilla tavoitteet voidaan saavuttaa.

- Kuntoutustyöryhmä arvioi lapsen kokonaistilanteen eli vahvuudet ja vaikeudet kehityksen eri alueilla. Arvioon kuuluu myös perhetilanteen selvitys: perheen voimavarat, tavoitteet ja toivomukset kuntoutuksesta. Näiden tietojen perusteella kuntoutustyöryhmä laatii yhdessä vanhempien kanssa yhden yhteisen kuntoutussuunnitelman, jonka tarkoituksena on, että perhettä ei istuteta monissa eri palaverissa. Suunnitelman tulee olla konkreettinen ja realistinen sekä sisältää lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi.
- Lapsen kuntoutussuunnitelman laatimiseen osallistuvat lapsen tai perheen kanssa työskentelevät ihmiset.

5.3 Kuntoutustyöryhmän toimintaa suuntaavat arvot

Ilmajoen kuntoutustyöryhmän perusta on yhteisesti jaettu tulkinta toiminnan arvoista. Arvot toimivat kuntoutustyöryhmän eettisinä lähtökohtia, joiden pohjalta päätökset tehdään ryhmässä.

REHELLISYYS

- yhteen hiileen puhaltaminen
- luottamus työntekijöiden välillä kuntoutustyöryhmässä sekä luottamus työntekijöiden ja perheen välillä
- tiedonjako
- salaamattomuus (intuitio perheen tilanteesta ja vastaanottamiskyvystä)
- vaitiolovelvollisuus.

VASTUULLISUUS

- selkeä työnjako ammattihenkilöstön ja perheen kesken
- sovitut yhteiset asiat
- kasvatusvastuu perheellä, ohjauksellinen vastuu työntekijöillä
- tiedottaminen palveluista
- päätöksenteosta vastuu perheellä.

MONIPUOLINEN ELÄMÄ

- Kuntoutus edistää tai mahdollistaa monipuolista elämää.
- Lapsen rooli on leikkijän rooli, ei ensisijaisesti kuntoutuja.
- Arjen kuntouttavat toimet: arki on kuntouttavaa ja suunnitelmallista.
- Perheen oma käsitys monipuolisesta elämästä huomioidaan.

TERVEYS

- Terveys on tärkeä osa ihmisen kokonaisuutta.
- Lapsi ei olisi kuntoutuksessa ilman jotain terveydellistä haittaa, esim. vammaa.
- Kuntoutuksella pyritään edistämään terveyttä, vaikka kuntoutustoimin ei saada täysin kuntoutunutta tai normaalia lasta.
- Lapsen terveys määrittyy osallisuudessa jokapäiväisessä toiminnassa ja arjessa.
- Ennalta ehkäisevät tukitoimet ovat osa terveydenhoitoa: varhainen puuttuminen huolen aiheisiin lapsen kehityksessä.

ELÄMÄN MIELEKKYYS

- perheen arjen normalisoituminen kaikesta huolimatta
- vanhemmilla tasapaino työn, lapsenhoidon ja vapaa-ajan välillä
- tarvittavat tukitoimet perheelle: sosiaalinen, psyykkinen ja taloudellinen tuki
- lapsen terapioiden jaksottaminen eli eri terapiat eri aikaan perheen tilanne huomioiden.

ITSEKUNNIOITUS

- Hyväksytään tilanne, missä vaiheessa kriisiä ollaankaan.
- Säilytetään omat harrastukset ja ystävät, vaikka tilanne muuttuu.
- Kannustetaan perhettä terveeseen itsekkyyteen.
- Kunnioitetaan perheen omia arvoja ja perhekulttuuria.
- Kunnioitetaan työntekijän omia rajoja.

LAAJAKATSEISUUS

- Kuntoutus katsotaan laajasti ja tulevaisuutta varten.
- Keskitytään keskeiseen, eli jos lapsella on vaikeuksia usealla alueella, niin keskitytään olennaisimpaan.
- Lapsi ja perhe huomioidaan kokonaisuudessaan ja heidän tarpeensa otetaan huomioon.
- Teemme työtä oman toimen mukaisesti, mutta laajakatseisuus on sitä, että teemme moniammatillista työtä. Usein tehdään päällekkäistäkin työtä eli esim. harjoittelemme samoja asioita eri ihmisten kanssa.
- Arjen kuntoutus tapahtuu eri ympäristöissä, ja ne otetaan huomioon.

PERHEEN TURVALLISUUS

- Kunnioitetaan perheen sisäistä tilaa.
- Turvallisuus perustuu luottamukseen: esim. perheeltä pyydetään lupa lapsen asioiden käsittelyyn kuntoutustyöryhmässä.
- Niin fyysinen kuin psyykinenkin kotiympäristö on turvallinen.
- Ammatillisella on vastuu hoitaa asiat: hän on perheen asian ajaja.
- Ammatillisilla on vaitiolovelvollisuus.

SISÄINEN SOPUSOINTU

- yhdessä luodut pelisäännöt kuntoutustyöryhmässä, ryhmän jäsenten keskinäinen työnjako
- toisen ammattitaidon arvostaminen
- lapsen asioita lapsen parhaaksi puhuminen, ei juoruilua
- avoimuus
- omien rajojen tunnistaminen
- tuki muilta työntekijöiltä.

OIKEUDENMUKAISUUS

- Kaikkia lapsia ja perheitä kohdellaan samantarvoisesti.
- Vastuu on jaettu ja ketään ei kuormiteta liiaksi.
- Perhe tulee kuulluksi.
- Perheelle tiedotetaan sille kuuluvista etuuksista ja oikeuksista.
- Työryhmäpäätös lisää oikeudenmukaisuutta.

TASA-ARVO

- riittävä tuki kunkin lapsen ja perheen tarpeiden mukaisesti
- työntekijöiden keskinäinen kunnioitus
- tasa-arvo perheiden välisessä kohtelussa
- perheen ja työntekijän välinen tasa-arvoisuusneuvottelu.

LUOVUUS

- yksilöllisyys
- ei patenttiratkaisuja
- ideoiden hyväksyminen, salliva ilmapiiri
- avoimuus
- avoin vuorovaikutus työntekijän ja perheen sekä työntekijöiden välillä

6 POHDINTAA JA JATKOSUUNNITELMAT KUNTOUTUSTYÖRYHMÄN TOIMINNALLE

Jatkossa Ilmajoen kuntoutustyöryhmässä olisi hyvä alkaa laatia erityistä tukea tarvitsevalle lapselle ja hänen perheelleen yhtä yhteistä ns. kuntoutussuunnitelmaa. Syksyllä alkava tai jatkuva koulutus Lapsen ja nuoren hyvä kuntoutus voisi tarjota hyvän mahdollisuuden kuntoutussuunnitelman kehittämiseen.

Tämä toimintatutkimus osoitti, että moniammatillinen kuntoutustyöryhmä voimaannuttaa kaikkia siihen osallistuneita. Tässä tutkimuksessa kunnan toimintaterapeutin puute korvattiin keskussairaalan toimintaterapeutin yhteistyöllä. Yhteistyö koettiin hyvänä mahdollisuutena saada toimintaterapeutin tietämystä ja näkemystä laajentamaan kunnan moniammatillista ryhmää. Toimintaterapeutin jalkautuminen koettiin molemmin puolin hyödyllisenä, sillä ryhmään saatiin toimintaterapeutin tietämystä ja toimintaterapeutti sai tuntumaa perusterveydenhuollon kuntoutuksen yhteistyöstä.

LÄHTEET

Koivikko, Matti & Sipari, Salla. 2006: Lapsen ja nuoren hyvä kuntoutus. Helsinki: Vajaaliikkeisten Kunto ry.

Laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä 497/2003. Annettu Helsingissä 13.6.2003.

Rissanen, Paavo & Kallanranta, Tapani & Suikkanen, Asko (toim.). 2008: Kuntoutus. Helsinki: Duodecim.

Räihä, Kirsi. Learning Cafe uuden tiedon synnyttämisen työkaluna. Business Arena Oy.
[http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/77F199303CC7DAC3C2256EB3004639A3/\\$file/tasa_arvo_tyokirja_2painos.pdf](http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/77F199303CC7DAC3C2256EB3004639A3/$file/tasa_arvo_tyokirja_2painos.pdf). Luettu 21.4.2009.

Tasa-arvosta lisäarvoa alueiden hyvinvointiin 2004.
[http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/77F199303CC7DAC3C2256EB3004639A3/\\$file/tasa_arvo_tyokirja_2painos.pdf](http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/77F199303CC7DAC3C2256EB3004639A3/$file/tasa_arvo_tyokirja_2painos.pdf).